

PAŃSTWOWA JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA
„POLSKIE RADIO I TELEWIZJA”
OŚRODEK BADANIA OPINII PUBLICZNEJ

00-950 Warszawa, skr. pocztowa 46, tel. 47 87 91, 47 87 92

tlx 81 53 31, fax 43 46 51

kwiecień 1993 r.

Wojna na terenie byłej Jugosławii

W dniach 5 i 6 kwietnia 1993 roku Ośrodek Badania Opinii Publicznej przeprowadził sondaż tematycznie nazwiązujący do wojny między państwami powstałymi w wyniku rozpadu Jugosławii. Respondentów zapytano, jakie ich zdaniem są powody walk na tym terenie. Zebrano także opinie dotyczące ewentualnej zbrojnej interwencji wojsk pod kontrolą ONZ i udziału żołnierzy Wojska Polskiego w kontyngencie wojsk ONZ przebywających obecnie w tym kraju. Badanych poproszono również o wyrażenie zdania w sprawie pomocy władz państwowych dla uchodźców z byłej Jugosławii.

Badanie zrealizowano na reprezentatywnej losowej próbie mieszkańców Polski powyżej 15 lat. Z założonej 1500-osobowej próby zrealizowano 1270 wywiadów.

Wyniki sondażu mogą być obarczone błędem, którego maksymalna wartość wynosi $\pm 2,7\%$.

Na wstępie badanych zapytano, czy znają powody walk na terenie byłej Jugosławii. Wśród respondentów zaledwie co ósmy zadeklarował pełną wiedzę o przyczynach konfliktu w tym kraju. Natomiast prawie co trzeci badany stwierdził, że nic nie wie o powodach tej wojny. Do całkowitego braku wiedzy w tej sprawie częściej niż inni przyznają się badani powyżej 60 lat i osoby z wykształceniem podstawowym.

Czy wie Pan(i), jakie są powody wojny na terenie byłej Jugosławii?

tak, wiem	- 13%
mniej więcej się orientuję	- 38%
mało na ten temat wiem	- 20%
nie wiem	- 29%

Osoby, które zadeklarowały chociaż minimalną wiedzę o przyczynach konfliktu poproszono aby w swobodnej wypowiedzi wymienili wszystkie znane sobie powody wojny w Jugosławii.

Przeszło połowa respondentów ogólnie stwierdziła, że powodem toczonych tam walk są konflikty narodowościowe. Natomiast jedna trzecia badanych uważa, że wojna ta toczy się na tle religijnym. Jedna czwarta przyczyny konfliktu widzi w dążeniach poszczególnych krajów do nowego podziału terytorialnego. Zbliżona liczba osób - około jednej czwartej - twierdzi, że konflikt ten powodowany jest walką o władzę, obroną suwerenności poszczególnych krajów, a więc przeciw dominacji jednych państw nad drugimi. Wśród innych przyczyn tej wojny badani podawali "zadawnione konflikty, odwet za zajęcia w czasie II-wojny światowej" oraz "tło rasowe".

Następnie respondentów zapytano, czy w celu zakończenia wojny w Jugosławii powinna być podjęta zdecydowana zbrojna interwencja międzynarodowych sił pod kontrolą ONZ. Przeszło trzy piąte badanych opowiedziało się za taką interwencją (31% zdecydowanie "za", a 32% raczej "za"), ale jedna piąta jest jej przeciwna (13% raczej "nie", a 7% zdecydowanie "nie").

Wśród wszystkich grup społeczno-demograficznych przeważają zwolennicy zbrojnej interwencji sił ONZ.

Warto zauważyć, że stosunkowo częściej niż inni opowiadają się za

militarną interwencją ONZ mężczyźni i mieszkańcy dużych miast. Jednak nie oznacza to, że kobiety i mieszkańcy mniejszych miast i wsi są częściej jej przeciwnikami - wynika to z braku opinii w tej sprawie badanych z tych grup społeczno-demograficznych. Oto szczegółowe dane na ten temat (100% stanowi każdorazowo dana kategoria społeczno-demograficzna):

	dane w %		
	Czy w celu zakończenia wojny w byłej Jugosławii powinna być podjęta zdecydowana zbrojna interwencja międzynarodowych sił pod kontrolą ONZ?	zdecydowanie lub raczej tak	zdecydowanie trudno lub raczej nie powiedzieć
Ogółem	63	20	17
Wśród badanych ze względu na:			
- płeć			
mężczyźni	70	21	9
kobiety	59	19	22
- miejsce zamieszkania			
wieś	60	21	19
miasto do 100 tys. mieszkańców	63	19	18
miasto powyżej 100 tys. mieszkańców	69	18	13

Z kolei respondentów zapytano, czy militarna interwencja wojsk ONZ powinna nastąpić niezależnie od opinii walczących stron, czy też za ich zgodą. Najwięcej badanych - dwie piąte - uważa, że interwencję taką powinno się podjąć się niezależnie od opinii walczących stron ale co siódmy jest jej całkowitym przeciwnikiem:

Czy zbrojna interwencja
międzynarodowych sił pod
kontrolą ONZ powinna nastąpić:

niezależnie od opinii walczących stron	- 42%
dopiero gdy wyrażą na to zgodę wszystkie walczące strony	- 11%
gdy wyrazi zgodę większość z walczących stron	- 12%
jeśli wyrażą na to zgodę niektóre z walczących stron	- 2%
jeśli wyrazi na to zgodę chociaż jedna z walczących stron	- 3%
w ogóle nie powinno być interwencji międzynarodowych sił zbrojnych	- 14%
trudno powiedzieć	- 16%

Następnie respondentów poinformowano, że obecnie na terenie byłej Jugosławii w ramach sił zbrojnych ONZ przebywają ochotnicy - żołnierze Wojska Polskiego. Co prawda przeszło dwie trzecie badanych uważa, że władze naszego kraju słusznie zrobiły wyrażając zgodę na służbę w siłach ONZ ochotników z Wojska Polskiego, ale co piąty jest przeciwnego zdania.

Opinie na ten temat w pewnym stopniu zależą od przynależności społeczno-demograficznej badanych. Osoby, które w tej sprawie zgadzają się z decyzją władz państwowych przeważają we wszystkich grupach społeczno-demograficznych. Jednak rzadziej spotyka się ona z akceptacją wśród osób powyżej 60 lat, kobiet i respondentów z wykształceniem podstawowym. Oto dane na ten temat (100% stanowi każdorazowo dana kategoria społeczno-demograficzna):

Czy władze naszego kraju słusznie wyraziły zgodę na wysłanie ochotników z Wojska Polskiego do sił zbrojnych ONZ przebywających obecnie w Jugosławii?	zdecydowania lub raczej tak	dane w %	
		zdecydowanie lub raczej nie	trudno powiedzieć
Ogółem	69	18	13
Wśród badanych ze względu na:			
- wiek			
16 - 24 lat	75	15	10
25 - 39 lat	70	14	16
40 - 59 lat	70	20	10
60 i więcej lat	64	23	13
- płeć			
mężczyźni	79	14	7
kobiety	62	22	16
- wykształcenie			
podstawowe (pełne i niepełne)	60	23	17
zasadnicze zawodowe	70	19	11
średnie	79	13	8
wyższe (pełne i niepełne)	78	12	10

Respondentom przedstawiono 5 ewentualnych motywów, którymi mogli się kierować żołnierze zgłaszając się na ochotnika do wojsk ONZ w Jugosławii. Badani mieli wskazać wszystkie te, które ich zdaniem były główną przyczyną takiej decyzji lub podać jeszcze inne motywy.

Najwięcej osób (60%) uważa, że za decyzją żołnierzy zgłaszających się do służby w siłach ONZ kryją się motywy finansowe. Znacznie mniej badanych (36%) widzi w tych decyzjach aspekt humanitarny - chęć niesienia pomocy innym. Natomiast mniej więcej co piąty z respondentów opowiedział się za co najmniej jednym z następujących motywów: chęć przeżycia przygody (23%), chęć wykazania się odwagą (19%) bądź pojmowanie służby w wojskach ONZ jako zaszczyt (20%). I w tym przypadku opinie są w pewnym stopniu

uzależnione są od cech społeczno-demograficznych badanych:

- kobiety i najstarsi z badanych stosunkowo rzadziej niż inni wskazują motyw finansowy,
- najmłodsi z respondentów częściej od pozostałych widzą w tym aspekt humanitarny oraz chęć przeżycia przygody,
- ze wzrostem wykształcenia badani częściej za motyw takiej decyzji wskazywali "chęć przeżycia przygody".

Oto szczegółowe dane na ten temat - w zestawieniu ze względów technicznych pominięto odpowiedzi "inne" (2%) i "trudno powiedzieć" (8%), (100% stanowi każdorazowo dana kategoria społeczno-demograficzna):

	dane w %				
	osoby zgłaszające się do oddziałów polskich w ramach sił zbrojnych ONZ w Jugosławii robiły to dla:				
	pie- nię- dzy	niesie- nia po- mocy lu- dziom objętym wojną	prze- życia przy- gody	zaszczy- tu służby w wojskach ONZ	wykaza- nia się odwagą
Ogółem	60	36	23	20	19
Wśród badanych ze względu na:					
- wiek					
16 - 24 lat	60	47	30	21	24
25 - 39 lat	61	38	23	17	18
40 - 59 lat	62	32	24	21	17
60 i więcej lat	53	33	20	20	19
- płeć					
mężczyźni	67	32	29	20	17
kobiety	54	39	20	19	20
- wykształcenie					
podstawowe (pełne i niepełne)	56	33	16	18	19
zasadnicze zawodowe	63	38	24	17	19
średnie	62	39	28	24	19
wyższe (pełne i niepełne)	59	36	36	22	16

Jednym ze skutków wojny w Jugosławii jest fala uchodźców, z których część przebywa w Polsce. Większość respondentów uważa, że uchodźców z tego kraju powinno się przyjmować w Polsce tylko w wyjątkowych przypadkach. Nieliczni są zdania, że powinno się przyjmować wszystkich uciekinierów z Jugosławii.

W kwestii przyjmowania w Polsce uchodźców z Jugosławii bardziej tolerancyjni są najmlodszy badani i mieszkańcy dużych miast. Również im wyższe wykształcenie badanych, tym częściej akceptują oni pobyt w Polsce większej liczby uciekinierów z Jugosławii.

Poniżej szczegółowe dane na ten temat - pominięto wypowiedzi "trudno powiedzieć" (3%), (100% stanowi każdorazowo dana kategoria społeczno-demograficzna):

Czy władze naszego państwa powinny przyjmować uchodźców z Jugosławii:	wszystkich którzy tego chcą	ograniczyć ich liczbę	dane w %	
			przyjmować tylko w wyjątkowych przypadkach	w ogóle nie przyjmować
Ogółem	4	29	49	15
Wśród badanych ze względu na:				
- wiek				
16 - 24 lat	2	37	47	12
25 - 39 lat	7	29	49	12
40 - 59 lat	3	28	51	16
60 i więcej lat	3	27	49	18
- płeć				
mężczyźni	5	29	51	13
kobiety	3	30	48	16
- wykształcenie				
podstawowe (pełne i niepełne)	4	25	48	20
zasadnicze zawodowe	2	29	53	14
średnie	6	30	52	10
wyższe (pełne i niepełne)	8	42	40	8
- miejsce zamieszkania				
wieś	4	26	50	18
miasto do 100 tys. mieszkańców	5	28	51	15
miasto powyżej 100 tys. mieszkańców	4	36	47	10

Badanych zapytano także, czy w obecnej sytuacji finansowej Polski powinno się przeznaczać z budżetu naszego kraju pieniądze dla uchodźców z Jugosławii przebywających w Polsce.

Mimo pewnej niechęci badanych w sprawie przyjmowania przez Polskę uciekinierów z Jugosławii, blisko połowa respondentów (48%) uważa, że budżetu powinno się wyasygnować pieniądze na taką pomoc. Natomiast nie zgadza się na to jedna trzecia badanych (36%). Pozostali (16%) nie wyrazili w tej sprawie zdania.